

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 14591
Tarih : 21.10.2025

10/3282

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de emeğin yapısal sorunlarının, güvencesizliğin, düşük ücret politikalarının, sendikal baskıların ve bölgesel eşitsizliklerin neden olduğu sosyal ve ekonomik sonuçların bütün boyutlarıyla araştırılması, emekçilerin insanca yaşama ve çalışma koşullarının iyileştirilmesine yönelik kalıcı politikaların geliştirilmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

Yılmaz HUN
Iğdır Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de emek, üretimin asli gücü olmasına rağmen iktidarın yıllardır uyguladığı neoliberal politikalar, özelleştirmeler, taşeronlaşma ve sendikasılaştırma gibi süreçler sonucunda değersizleştirilmiştir. Emegın onuru ve alın terinin karşılığı sistematik biçimde gasp edilirken, çalışanların büyük bölümü ya asgari ücret ya da biraz üzerindeki gelirle geçinmeye çalışmaktadır.

Türkiye’de ücretlilerin büyük bir kısmı ya asgari ücret ya da onun altında rakamlara çalışmaktadır. DİSK-AR’ın 2024 yılı TÜİK Hanehalkı İşgücü Araştırması’na dayandırdığı verilere göre, Türkiye’de her 100 çalışandan 83’ü asgari ücretin yüzde 50 fazlası ve altında ücret almaktadır. Türkiye’de asgari ücret ve ona yakın rakamlara çalışan ücretli sayısı bu kadar fazla iken asgari ücretin milli gelire oranı ise her yıl giderek azalmaktadır. Asgari ücretin net 22 bin 104 TL, brüt ücretin ise 26 bin TL civarında olduğu günümüzde yeni yıl için asgari ücret tartışmalarını bu kadar önemli kılan temel sebep, asgari ücretle çalışan sayısının çalışanların yaklaşık yüzde 50’si olmasıdır. Asgari ücretin diğer ülkelerle dolar bazında kıyaslanmasının yanı sıra kıyaslama için kullanılan bir diğer kriter vardır o da asgari ücretin kişi başına gelire oranıdır. 1974’te brüt asgari ücretin kişi başına gelire oranı yüzde 80 seviyesindeyken, son açıklanan rakamlara göre 2025 yılı program hedefleri dikkate alındığında bu oranın yaklaşık yüzde 43’e düşmesi beklenmektedir. Son 10 yılda oran genellikle %50 civarında seyrederken, 2016 yılından sonra belirgin bir düşüş göstermiştir.

Bu veriler, emek gelirlerinin milli gelirden aldığı payın giderek azaldığını açık biçimde göstermektedir. Asgari ücretlinin milli gelir içindeki payının azalması; çalışan yoksulluğunun, gelir adaletsizliğinin ve bölüşüm dengesizliğinin de derinleştiğini göstermektedir. Kadın emeği alanında ise tablo daha da vahimdir. Kadın emeğinin sömürsü, toplumsal cinsiyet eşitsizliğini derinleştirirken, yoksulluğun da kalıcılılaşmasına neden olmaktadır. DİSK-AR İşsizlik ve İstihdamın Görünümü Ağustos 2025 Raporuna göre, geniş tanımlı kadın işsizliği yüzde 39,4’e kadar çıkmıştır. Kadınlar, işgücü piyasasında hem düşük ücretlerle hem de kayıt dışı koşullarda çalıştırılırken, ev içi görünmeyen emekleri ise ekonomik değerden tamamen bağımsız değerlendirilmektedir.

Türkiye’de resmi verilere göre 700 bini aşkın işçileştirilmiş çocuk, gayri resmi tahminlere göre ise 2 milyondan fazla çocuk ağır sömürü koşullarında çalışmaktadır. Çocuklar eğitim hakkından koparılırken, mevsimlik tarım işçiliğinde, atölyelerde, sanayi bölgelerinde ucuz işgücü olarak kullanılmaktadır. Yoksulluk, mültecilik ve anadilde eğitim hakkının gaspı çocuk işçiliğini artırmaktadır. Çocukların işçileştirilmesi toplumsal geleceğin gaspıdır.

Ayrıca Türkiye’de emek sadece ekonomik değil, aynı zamanda bölgesel ve sınıfsal bir adaletsizlik meselesidir. Kürtlerin yoğun yaşadığı yerlerde bölgesel eşitsizliğin derinleşmesi, istihdam olanaklarının sınırlılığı, mevsimlik tarım işçiliğini ve geçici istihdam biçimlerini zorunlu kılmıştır.

Neoliberal politikalar ile emek her geçen gün değersizleştirilmektedir. Grev yasakları, sendikal örgütlenmeye yönelik baskılar, işten atmalar ve toplu sözleşme süreçlerindeki keyfilikler, emeğin örgütlü gücünü zayıflatmıştır. Kamu emekçileri KHK süreçleriyle, sürgünlerle ve disiplin soruşturmalarıyla susturulmaya çalışılmış, emek mücadelesi kriminalize edilmiştir. Her yıl, yüzlerce emekçi iş cinayetlerinde hayatını kaybetmekte, birçok iş kolunda

asgari güvenlik önlemleri dahi alınmamaktadır. Emekçilerin yaşamı, kâr hırsının gölgesinde hiçe sayılmaktadır.

Emeğin sömürüldüğü, emekçilerin haklarının günden güne zayıflatıldığı bir ülkede adalet, eşitlik ve toplumsal barışın tesis edilmesi mümkün değildir. Bu sebeple Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bu konuda sosyal devlet ilkesinin gereği olarak sorumluluk alması ve sorunun çözümü adına bir meclis araştırma komisyonu kurması gerekmektedir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	